

PM inför budgetinstruktion

Ekonomisk utveckling

Mitt i Skåne

Samhällsekonomi:

Svensk och global konjunktur har varit inne i en period av återhämtning efter pandemin men nu försvagas konjunkturen i snabb takt. Det närmste året är förväntat komma varken USA eller Europa att agera draglok för världsekonomin. Den europeiska ekonomin drabbas hårt av kriget i Ukraina. Effekterna av den höga inflationen, med efterföljande räntehöjningar från världens centralbanker kyler av ekonomin. Sverige går in i en lågkonjunktur 2023, med negativ tillväxt, minskad efterfrågan av arbetskraft och stigande arbetslöshet som följd.

Centralbankernas inflationsbekämpning sänker konjunkturen och finanspolitiska stimulanser riskerar att bli kontraproduktiva då dessa kan framtvunga en än stramare penningpolitik. Det är således helt avgörande att i första hand få ner inflationen. Den ekonomiska politiken i Sverige och resten av världen kan därför inte inriktas mot att hålla konjunkturen under armarna (vilket ofta har varit fallit vid tidigare konjunkturedgångar). Det dröjer troligtvis innan konjunkturen åter kommer att stärkas och först 2026 bedöms konjunkturen i Sverige nå balans. Hög nivå på räntor och inflation kommer att bestå under många år, något som får betydande konsekvenser för samhällsekonomin. För Sverige är det ändå betryggande med två positiva utgångslägen: en hög sysselsättning och starka offentliga finanser.

Kommunernas ekonomi:

De ekonomiska resultaten har de senaste åren varit rekordhöga i kommuner och regioner. Det starka utgångsläget är en viktig faktor för att sektorn ska kunna klara de kostnadsökningar som väntas till följd av den samhällsekonomiska utvecklingen med såväl hög inflation som höjda räntor och fallande värden på finansiella placeringar. Även 2022 beräknas resultatet bli starkt, för att sedan falla till ett underskott år 2023. Det relativt starka resultatet för kommuner och regioner i år beror på att skatteintäkterna fortsätter att öka snabbt och att pensionskostnaderna minskar jämfört med föregående år. Inflationen som är den högsta på 30 år leder till successivt ökande livsmedels- och byggkostnader, och fortsatt höga energi- och drivmedelspriser till följd av utbudsstörningar. Inflationen leder också till kraftigt ökade pensionskostnader för kommuner och regioner. För att dämpa inflationsutvecklingen parerar centralbanker världen över med höjda räntor, vilket också leder till ökade räntekostnader.

Resultatet för kommunerna år 2023 beräknas bli 8 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,1 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag, och är en minskning jämfört med 2022 på 24 miljarder. Resultatförsämringen förklaras framförallt av ökade pensionskostnader. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd beräknas också bli högre, till följd av att riksnormen för försörjningsstöd skrivs upp med 8,6 procent efter att under många år ha varit i stort sett oförändrad. Intäkterna från exploateringsverksamheten väntas minska kraftigt på grund av en ansträngd fastighetsmarknad.

För att undvika kortsiktiga neddragningar använder ungefär en tredjedel av kommunerna och merparten av regionerna medel som avsatts för resultatutjämning för att balansera sin budget för 2023. Trots de svaga resultaten är det endast 5 kommuner och inga regioner som höjer skattesatsen. 7 kommuner sänker skatten till 2023.

Till följd av högre byggkostnader och räntor väntas högre investeringsutgifter för de projekt som genomförs, men det kommer också att prioriteras bland planerade investeringar. Det är troligt att de kommunala bolagens investeringar kommer att dämpas 2023. Byggbranschen räknar med betydligt lägre bostadsinvesteringar under nästa år och 60 procent av de kommunala bolagens investeringar avser hyresfastigheter. Trots minskad investeringsnivå i bolagen räknas dock inte de ökade byggkostnaderna påverka investeringsplanerna i någon större utsträckning i kommunerna, vilket kan leda till att likviditeten försämras. Likviditeten blir också mer ansträngd i både kommuner och regioner till följd av fallande resultat och kraftigt ökade pensionsutbetalningar.

För 2024 beräknas resultatet i kommunerna falla till ett underskott på –5 miljarder. Kommunerna behöver minska kostnaderna eller öka intäkterna med motsvarande 19 miljarder år 2024, för att få resultat på 2 procent av skatter och generella statsbidrag.

Ekonomi Höors kommun

Höors kommuns ekonomi följer väl samma mönster som Sveriges kommuner generellt. Kommunen har redovisat goda ekonomiska resultat för åren 2020 – 2022 vilket till viss del beror på statsbidrag i samband med pandemin samt återhämtningen efter pandemin som har inneburit större skatteintäkter till kommunen jämfört med budgeterat.

Inför 2023 märktes det nya ekonomiska läget tydligt. Skatteintäkterna ökar men den höga inflationen gör att skatteunderlaget reallt minskar. Störst påverkan av inflationen får kommunens pensionskostnader som ökar från 38 miljoner för 2022 till 88 miljoner för 2023. Ett höjt prisbasbelopp ger högre pensionskostnader för kommunen. Andra kostnadsposter som får en stor påverkan på kommunens ekonomi är livsmedel, el, drivmedel och räntor.

Jämfört med den antagna budgeten för 2023 med verksamhetsplan för 2024 och 2025 är de preliminära budgetförutsättningarna för kommande år än svårare eftersom inflationen nu väntas fortsätta längre. Dessutom påverkar högre byggkostnader för Maglehill att det blir högre hyra när verksamheterna flyttar in. Det betyder att det blir än svårare för kommunen att nå ett resultat som kan självfinansiera investeringar för de skattefinansierade verksamheterna. Nya satsningar kan troligen inte bli aktuella under de närmaste åren. Troligen kommer det att krävas besparingar och eventuellt en prövning av vilka tjänster kommunen ska utföra.

Enligt de senaste skatteprognoserna kan resultatutjämningsreserven (RUR) disponeras 2023, 2025 och 2026. RURen kan inte nyttjas enligt dagens prognoser för 2024. Skillnaderna är dock mycket små för 2024 och 2025 varför det kan ändras.

Linda Andersson
Ekonomichef